

CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE A AXENCIA DE TURISMO DE GALICIA E O CONCELLO DE MONDARIZ PARA A CREACIÓN DE SENDEIRO DA FRAGA DO RÍO ABOAL

O xerente de Turismo de Galicia

DECLARA:

Que esta Axencia de Turismo de Galicia formalizou co Concello de Mondariz o instrumento convencional arriba referido por un período de vixencia que abrangue dende a data da súa sinatura ata o 31 de decembro de 2025.

Que o instrumento convencional ten por obxecto establecer o marco de colaboración entre Axencia de Turismo de Galicia e o Concello de Mondariz para a creación de sendeiro da Fraga do río Aboal.

Que existe converxencia de intereses entre as entidades asinantes en orde á consecución obxecto referido.

Que o instrumento convencional que se pretende asinar se **fundamenta** no seguinte:

Primeiro.- A Axencia de Turismo de Galicia, en virtude do disposto no artigo 9 dos seus estatutos, aprobados polo Decreto 196/2012, do 27 de setembro, é a entidade pública instrumental do sector público autonómico de Galicia á que lle corresponde o impulso e execución da política turística da Xunta de Galicia en relación coa promoción da calidade e a innovación, o desenvolvemento, mellora, información e difusión do sector turístico galego, potenciando a devandita oferta, mediante a comercialización, información e difusión do produto turístico da Comunidade Autónoma de Galicia.

Para lograr esta finalidade a Axencia de Turismo de Galicia acomete, no ámbito das súas competencias, un decidido apoio á promoción e fomento do sector turístico de Galicia a través daquelas accións que lle permiten acadar os seus obxectivos.

Segundo.- O Concello de Mondariz é consciente de que o seu Patrimonio é o seu máis grande ben, entendendo Patrimonio no seu senso máis amplo, é dicir, o conxunto de bens dunha comunidade, incluíndo nese conxunto tanto os bens herdados como os de

nova adquisición, tanto os naturais como os culturais. Partindo desta base o Concello de Mondariz está levando a cabo, dende fai anos, unha serie de iniciativas cun obxectivo común: por en valor, é dicir, rendibilizar o seu Patrimonio para dalo a coñecer, conservalo e para a promoción turística.

O Concello de Mondariz pretende levar a cabo as actuacións necesarias para a creación dunha ruta ou sendeiro autoguiado que atravesa a denominada Fraga do río Aboal.

Mediante a creación deste sendeiro o Concello de Mondariz pretende crear un percorrido que atravesase a denominada Fraga do río Aboal, conducindo os visitantes, de forma que a poboación en xeral poida gozar deste espazo ó mesmo tempo que se impidan posibles danos no entorno natural. Deste xeito, permítese o uso recreativo e didáctico do espazo ó mesmo tempo que se preserva os recursos naturais. Paralelamente este proxecto de creación de ruta de sendeirismo que transcorre por unha zona de alto valor ambiental incluírá actuacións orientadas á conservación da biodiversidade e ao coñecemento e utilización recreativa e didáctica dos recursos naturais.

A ruta de sendeirismo percorrerá a denominada Fraga do río Aboal, na parroquia de Toutón, concello de Mondariz, limitando ó norte co concello de Fornelos de Montes. Existirán dúas entradas ou accesos principais, unha pola estrada PO-9200 no núcleo urbano de Toutón e outra pola estrada PO-252 no lugar denominado Portacurbo.

A fraga asociada ó río Aboal sitúase no noroeste do Concello de Mondariz, abarcando as parroquias de Gargamala e Toutón.

A Carballeira do Aboal é un espléndido exemplo de bosque autóctono que se estende dende a desembocadura deste río no Tea e resiste ante a proliferación doutras árbores máis rendibles economicamente.

A repoboación sen freo con piñeiros e eucaliptos, alimento das empresas madeireiras, relegou ós bosques autóctonos ós fondos dos vales fluviais. En paralelo ó curso do río Aboal no seu nacemento, gracias a que apenas hai asentamentos humanos e a que se abandonaron os cultivos adxacentes, creceu unha fermosa carballeira de considerable extensión, unha das máis significativa da provincia de Pontevedra que ademais se une á denominada Carballeira do río Barragán, que abrangue os concellos de Pazos de Borbén e Fornelos de Montes.

Para os naturistas este bosque autóctono alberga unhas magníficas perspectivas de futuro. Está en pleno proceso de recuperación debido a unha das razóns que dicíamos antes: o abandono do cultivo favorece á nutrición dos carballos. Ademais, habita nel un variado grupo de aves (pito real, o pouco habitual gabeador europeo, merlo acuático, andarríos chico, as rapaces azor e gabián e aves nocturnas como a curuxa, o moucho común, o cárabo), mamíferos (londras, xinetas, corzos, etc.) e anfibios vertebrados como tritón ibérico e xaspeado, o sapo e a píntega.

Atopamos, ademais, unha boa representación do característico bosque de ribeira asociado ao río Aboal e ós seus afluentes. Este bosque, composto principalmente por especies coma o amieiro, a salgueiro, o bidueiro, a abeleira ou o freixo, é moi importante polas múltiples funcións ecolóxicas que desempeña.

Lonxe das augas son o acivro e a pereira brava as árbores máis comúns. No sotobosque medra a xesta, variedades de fentos e arandeiras, arbusto pouco frecuente nas zonas de certa altitude, como é este caso.

Ademais dos valores naturais e paisaxísticos representados pola carballeira ou fraga, o espazo tamén presenta un importante valor patrimonial, coma son os diferentes muíños que se atopan tanto no percorrido do río coma alimentados pola rede de levadas, así coma diversas pontes e pasais de pedra.

A fraga ten certa afluencia de visitantes xa que este espazo é coñecido por parte da poboación que realiza percorridos pola natureza, pero carece de un percorrido autoguiado co fin de conducir os visitantes e impedir danos nas masas e propiedades.

Por todo isto, faise necesario o deseño dun percorrido, o seu acondicionamento e marcase co fin de conducir ás persoas garantindo a conservación do espazo, e que ademais permita unha posta en valor dos distintos elementos relevantes, tanto os recursos naturais e paisaxísticos, coma os forestais, os patrimoniais e os turísticos; mellorando así a calidade dos ecosistemas naturais, dos distintos valores e mellorando tamén o desenvolvemento económico das zonas onde se encadra este espazo, mediante o impulso do turismo.

Terceiro.- A ruta da Fraga do Aboal percorre un espazo de grande valor ambiental, caracterizado pola existencia do ripisilva e a fraga asociada ó río Aboal. Pero ademais ten outros valores sobre todo de carácter patrimonial-etnográfico e paisaxístico.

No seu percorrido atrávesanse bosques caracterizados por carballeiras centenarias, emprégase a levada tradicional de Toutón, camiños que percorren cultivos agrarios tradicionais (cos seus valados e sebes ben conservadas), existen muíños tradicionais aínda ben conservados (o do Regueiro, Barbeito e Porcán) así como un en ruínas (o de "Jastapán"). Por outra banda, a carga paisaxística é moi importante con numerosos puntos que constitúen excepcionais miradoiros de todo o val.

Trátase dunha ruta circular de 9 km de percorrido con unha derivación que une esta ruta coa denominada Senda da Fraga do Barragán. Para o seu deseño non se prevé abrir novas vías, senón que se aproveitan as existentes.

Gran parte do percorrido aproveita o paso paralelo a unha levada histórica (*levada de Toutón*). De feito, esta parte do percorrido ten unha grande carga de patrimonio etnográfico. Esta levada aínda conserva o sistema histórico de reparto da auga ata os nosos días. Existe, no muíño hidráulico do *Regueiro*, o denominado cuarto da levada, onde se garda o reloxo que marca as horas de inicio de cada quenda de rego e se celebra anualmente o sorteo. Tamén se sigue respectando o sistema de limpeza e roza da canle, e o longo do seu percorrido existen marcos que determina o tramo do que debe ocuparse cada regante.

Aprovéitanse tamén camiños agrarios moi característicos, encaixados entre valados e que aínda persisten na actualidade, como o denominado *camiño de Bidueiros*. Incluso un tramo de canexa (paso estreito entre balados), que se atopa en desuso na actualidade, será recuperada en este proxecto: *Canexa das Reviñas*.

A paisaxe percorrida estará caracterizada pola fraga e carballeira, pero tamén se percorren tramos polo núcleo rural de Toutón, campos de labor e espazos con carácter forestal-productor.

Trátase dun percorrido con gran carga de valor patrimonial de tipo etnográfico, non só pola levada senón pola existencia de muíños hidráulicos tradicionais, estando un deles recentemente restaurado.

En total existen catro muíños hidráulicos tradicionais:

- *Muíño do Barbeito*, restaurado recentemente pola asociación de veciños de Festín.
- *Muíño de Porcán*, que aínda conserva a estrutura en boas condicións.
- *Muíño de "Jastapán"*, en ruínas.
- *Muíño do Regueiro*, construción en bo estado que ademais alberga o cuarto do reloxo.
- *Muíño do escribano*, que aínda conserva a estrutura en boas condicións.

A carga visual é excepcional, existindo distintos puntos dende onde se obteñen vistas panorámicas moi amplas de todo o val, pero tamén do val do Tea e da serra da Paradanta, entre outras vistas.

Cuarto.- Polo tanto, trátase dun espazo de grande riqueza ambiental e cultural cun incalculable valor paisaxístico.

Na creación da senda homologada considerouse por un lado a creación da ruta propiamente dita e polo outro a interpretación do espazo. Para iso programáronse as seguintes actuacións:

- Realizaranse labores de acondicionamento do terreo mediante a roza manual e a nivelación en tramos, nos que as condicións actuais obrigan a esta intervención debido ó deterioro do sendeiro natural.
- Colocaranse 467 metros lineais de medio cano de cemento para a condución de augas de regadío que antigamente pasaban por este tramo norte do sendeiro, e que se atopan tamén deteriorados pola proliferación da vexetación e a incidencia das condicións climatolóxicas.
- En dous puntos do percorrido instalaranse dous tramos de pasarela de madeira tratada en autoclave, cada un de 10 metros de lonxitude, que axudarán ó paso a pé dos visitantes, xa que o terreo neses dous puntos atópase semiderrubado.
- Nos cinco lugares situados coas mellores vistas do entorno, colocaranse senllos bancos de pedra.

Todas as demais actuacións están encamiñadas á sinalética e información da ruta. Por un lado serán roturados 7,8 km da senda nos puntos nos que puidera existir conflito para indicar a continuidade ou a dirección equivocada. Situaranse 35 fitos de madeira tamén con esta función.

Para ofrecer información ós visitantes colocaranse 11 sinais direccionais coa descrición dos puntos ós que se dirixe, dúas mesas panorámicas nos miradoiros cos perfís en aceiro galvanizado dos puntos das vistas máis representativos, poranse seis carteis de información xeral dos elementos etnográficos de cada un dos puntos onde serán situados, e 6 sinais informativas sobre soporte cilindrado.

Que a través deste convenio, outórgase ó Concello de Mondariz unha subvención directa en virtude do disposto no artigo 19.4 c) da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia, polas razóns de interese público, social, económico e humanitario expostas nos puntos anteriores que dificulta a súa convocatoria pública, de conformidade co previsto no artigo 26.2.a) da Lei 9/2007 do 13 de xuño, de subvencións de Galicia.

Que os intereses converxentes das partes asinantes exclúen o ánimo de lucro, e non poden satisfacerse axeitadamente mediante a celebración dun contrato dos contemplados Lei 9/2017, do 8 de novembro, de contratos do sector público, ou doutro instrumento alleo á natureza estritamente convencional.

En atención ao exposto, e a fin de dar cumprimento ao preceptuado no artigo 15.2. da Lei 1/2016, de 18 de xaneiro, de transparencia e bo goberno, estímase xustificado o recurso á sinatura do instrumento convencional que se pretende, con exclusión doutras figuras.

E para que conste, asínase esta memoria, en Santiago de Compostela

O xerente de Turismo de Galicia

Antonio Casas Calviño

